

ROMÂNIA

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin.1 din Constituție, republicată)

Calea Plevnei, nr. 141B, sector 6, cod poștal 060011
Tel: 021-311.69.15
Fax: 021-311.69.01
Website: www.csm1909.ro

Adresa nr. 16006/2020 din data de 12.12.2020

Domnului

*Robert Marius Cazanciuc
Președintele Senatului României*

Stimate domnule președinte,

Având în vedere că pe rolul Senatului României a fost înregistrată *Propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 51/1991 privind securitatea națională a României (B670/2020)*, cu privire la care Camera Deputaților a solicitat avizul Consiliului Superior al Magistraturii, vă comunicăm că propunerea legislativă menționată a fost analizată în ședința Plenului Consiliului Superior al Magistraturii din data de 15 decembrie 2020.

Plenul a apreciat că nu se impune emiterea unui aviz de către Consiliul Superior al Magistraturii cu privire la *Propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 51/1991 privind securitatea națională a României și a hotărât transmiterea unui punct de vedere negativ față de această propunere legislativă.*

Cu referire la avizul solicitat, având în vedere conținutul propunerii legislative, au fost reținute dispozițiile art. 38 alin. (3) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit căroră „*Plenul Consiliului Superior al Magistraturii avizează proiectele de acte normative ce privesc activitatea autorității judecătorești.*”

Așa cum s-a arătat în jurisprudența constantă a instanței de contencios constituțional, sfera de cuprindere a sintagmei „*acte normative ce privesc activitatea autorității judecătorești*”, în funcție de care se poate determina obligația legală și

constituțională a autorităților competente de a solicita avizul Consiliului Superior al Magistraturii, a fost circumscrisă de Curte, care a reținut că sintagma se referă „numai la actele normative care privesc în mod direct organizarea și funcționarea autorității judecătorești, precum modul de funcționare al instanțelor, cariera magistraților, drepturile și obligațiile acestora etc., pentru a nu se ajunge la denaturarea rolului Consiliului Superior al Magistraturii” (Decizia nr. 901 din 17 iunie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 503 din 21 iulie 2009). Pe cale de consecință, prin Decizia nr. 3 din 15 ianuarie 2014, Curtea a constatat că proiectele de legi care implică un aviz al Consiliului sunt actele normative privind statutul judecătorilor și procurorilor (care cuprind dispoziții referitoare la drepturile și îndatoririle judecătorilor și procurorilor, incompatibilități și interdicții, numirea, promovarea, suspendarea și încetarea funcției de judecător sau procuror, delegarea, detașarea și transferul judecătorilor și procurorilor, răspunderea acestora etc.), reglementat în prezent prin Legea nr. 303/2004, organizarea judiciară (instanțele judecătorești - organizare/competențe/conducere, Ministerul Public - organizare/competențe/conducere, organizarea și funcționarea Institutului Național al Magistraturii, compartimentele auxiliare de specialitate din cadrul instanțelor și al parchetelor, bugetele instanțelor și parchetelor etc.), reglementată în prezent prin Legea nr. 304/2004, precum și actele normative privind organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii, cu sediul materiei în Legea nr. 317/2004.

Curtea a statuat că „*orice altă interpretare dată sintagmei acte normative ce privesc activitatea autorității judecătorești ar determina o extindere a competențelor Consiliului Superior al Magistraturii care nu s-ar întemeia pe criterii clare și previzibile, deci ar fi arbitrară. Astfel, acceptând susținerea autorilor obiecției de neconstituționalitate, potrivit căreia omisiunea de a supune avizării Consiliului actul normativ prin care se aduc modificări Codului penal ar contraveni rolului său constituțional de garant al independenței justiției, s-ar accepta implicit teza conform căreia solicitarea avizului Consiliului Superior al Magistraturii ar fi obligatorie în cadrul elaborării tuturor actelor normative. În măsura în care orice lege este susceptibilă a genera o situație conflictuală, care ar determina investirea unei instanțe judecătorești cu soluționarea litigiului, s-ar putea concluziona că toate actele normative privesc activitatea autorității judecătorești. Or, dincolo de lipsa de fundament logic și juridic a unei astfel de interpretări, împrejurarea creată ar conduce la situația în care Consiliul Superior al Magistraturii ar îndeplini competențe similare celor ale Consiliului Legislativ, care potrivit art. 79 alin. (1) din Constituție «este un organ consultativ de specialitate al Parlamentului, care avizează proiectele de acte normative în vederea sistematizării, unificării și coordonării întregii legislații», ceea ce este inadmisibil. Consiliul Superior al Magistraturii, ca parte componentă a autorității judecătorești, potrivit dispozițiilor Legii fundamentale, cu rol de garant al independenței justiției, nu poate fi transformat într-un organ consultativ al Parlamentului, autoritatea legiuitoare primară [sau Guvernului, autoritate legiuitoare*

delegată, n.r.], fără a fi afectate valori constituționale precum statul de drept sau principiul separației și echilibrului puterilor în cadrul democrației constituționale.” (Decizia nr. 63 din 8 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 145 din 27 februarie 2017).

În consecință, având în vedere că propunerea legislativă nu vizează activitatea autorității judecătorești, aceasta nu se încadrează în categoria actelor normative care sunt supuse avizării Consiliului Superior al Magistraturii.

În ceea ce privește propunerea legislativă, având în vedere faptul că se propune implicarea serviciilor de informații în activitatea judiciară, prin atribuirea calității de mijloc de probă înregistrărilor realizate de către organele de stat cu atribuții în domeniul securității naționale ca urmare a desfășurării activității de informații specifice, Plenul a apreciat că aceasta nu poate fi adoptată în forma propusă, fiind contrară dispozițiilor constituționale, așa cum acestea au fost interpretate în jurisprudența constantă a Curții Constituționale, nesocotind, totodată, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și pe cea a Curții de Justiție a Uniunii Europene.

Astfel, deși în expunerea de motive se arată că propunerea legislativă a avut în vedere cele statuate de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 55 din 4 februarie 2020, conținutul acesteia nu răspunde **imperativului general aplicabil în activitatea de legiferare, acela de asigurare a unui echilibru necesar între scopul urmărit prin propunerea legislativă și principiile fundamentale ale procesului penal.**

Propunerea legislativă prevede, în esență, posibilitatea folosirii ca mijloace de probă în procesul penal a înregistrărilor rezultate din activitățile specifice culegerii de informații care presupun restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți fundamentale ale omului, efectuate în condițiile Legii nr. 51/1991.

Or, finalitatea activităților întreprinse în domeniul securității naționale este diferită de cea a activităților procesual penale. Prin urmare, față de obiectul de reglementare diferit al Legii nr. 51/1991 și al Codului de procedură penală, se ridică în primul rând problema cadrului normativ în care o asemenea reglementare, cu consecințe directe în planul dreptului procesual, ar trebui să se regăsească.

Reglementarea aspectelor legate de administrarea probelor intră în sfera de competență a legiuitorului. Așa cum se desprinde din jurisprudența instanței de contencios constituțional, în principiu, legiuitorul are libertatea de a reglementa categoria mijloacelor de probă, includerea sau excluderea anumitor elemente din această categorie, dar orice reglementare în domeniu trebuie să fie realizată cu respectarea drepturilor și a libertăților fundamentale incidente și, indiferent de modalitatea de reglementare a categoriei mijloacelor de probă, acestea rămân guvernate de principiul legalității (Decizia nr. 55 din 4 februarie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 517 din 17 iunie 2020).

Relevante sunt considerentele expuse la paragraful 31 din decizia menționată, Curtea constatând că *„inclusiunea unui element în categoria mijloacelor de probă trebuie însoțită de garanțiile necesare respectării drepturilor și libertăților fundamentale. În materia analizată, reglementarea garanțiilor specifice se circumscrie, printre altele, legiferării unei proceduri clare și efective care să permită analiza legalității mijlocului de probă și a procedurii probatoriu prin care au fost obținute înregistrările. Lipsa unei astfel de proceduri determină, în fapt, lipsa garanțiilor specifice și, implicit, neconstituționalitatea includerii anumitor elemente în categoria mijloacelor de probă. Cu alte cuvinte, conferirea calității de mijloc de probă în procesul penal anumitor elemente este intrinsec legată de crearea cadrului adecvat care să confere posibilitatea contestării legalității acestora.”*

Totodată, Curtea a reținut că, *„în lipsa unui cadru legislativ clar și coerent în materia mijloacelor de probă [...], este încălcat dreptul la un proces echitabil, prevăzut de art. 21 alin. (3) din Constituție. Astfel, în materie penală, întregul sistem de obținere a probelor vizează constatarea existenței sau inexistenței acuzației în materie penală, inclusiv garanțiile procesuale intrinseci acestuia, drept care legiuitorul are obligația constituțională de a reglementa în mod coerent și unitar maniera de obținere a acestora pentru a nu leza securitatea juridică a persoanei (Decizia nr. 72 din 29 ianuarie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 332 din 2 mai 2019, paragraful 53).*

Totodată, pentru a stabili dacă procedura în ansamblu a fost echitabilă, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că este necesar să se determine dacă a fost respectat dreptul la apărare. În special, trebuie verificat dacă reclamantul a avut posibilitatea de a contesta autenticitatea probelor și de a se opune folosirii acestora. De asemenea, trebuie să se ia în considerare calitatea probelor, inclusiv să se clarifice dacă circumstanțele în care au fost obținute aruncă îndoiala asupra credibilității sau exactității lor (a se vedea, Hotărârea din 10 martie 2009, pronunțată în Cauza Bykov împotriva Rusiei, paragrafele 88 - 90).”

De asemenea, Curtea Constituțională a arătat că *„reglementarea posibilității conferirii calității de mijloc de probă înregistrărilor ce rezultă din activitățile specifice culegerii de informații care presupun restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți fundamentale ale omului nu este însoțită de un ansamblu de norme care să permită contestarea legalității acestora în condiții de efectivitate. Prin simpla reglementare a posibilității conferirii calității de mijloc de probă acestor înregistrări, fără crearea cadrului adecvat care să confere posibilitatea contestării legalității acestora, legiuitorul a legiferat fără a respecta cerințele de claritate și previzibilitate.*

56. Or, lipsa de claritate și previzibilitate a cadrului normativ incident în materia contestării legalității înregistrărilor - mijloc de probă - ce rezultă din activitățile specifice culegerii de informații care presupun restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor

libertăți fundamentale ale omului, folosite în procesul penal, determină, în fapt, realizarea unui control formal și lipsit de efectivitate, cu consecința încălcării drepturilor și a libertăților fundamentale prevăzute de Constituție. Or, conferirea calității de mijloc de probă în procesul penal anumitor elemente este intrinsec legată de crearea cadrului adecvat care să confere posibilitatea contestării legalității acestora.”

Prin modul de reglementare a posibilității de a folosi datele și informațiile rezultate din activitățile specifice culegerii de informații ca mijloace de probă în procesul penal, așa cum este prevăzut în propunerea legislativă transmisă de Camera Deputaților, nu sunt îndeplinite exigențele constituționale vizând crearea cadrului normativ adecvat care să confere posibilitatea contestării legalității acestora.

În fapt, față de cuprinsul propunerii formulate, controlul de legalitate exercitat de judecătorul de cameră preliminară cu privire la înregistrările și la procedeele probatorii prin care înregistrările au fost obținute este unul iluzoriu și pur formal, lipsit de efectivitate, de natură a încălca drepturile și libertățile fundamentale prevăzute de Constituția României, republicată.

Astfel, **judecătorul de cameră preliminară verifică legalitatea aspectelor respective prin raportare la condițiile Codului de procedură penală, în contextul în care autorizarea activităților specifice culegerii de informații se efectuează potrivit procedurii speciale reglementate prin Legea nr. 51/1991.**

Cu ocazia analizării unor critici de neconstituționalitate cu privire la dispozițiile cuprinse în Legea nr. 51/1991 privind securitatea națională a României, în Decizia nr. 91 din 28 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 348 din 20 aprilie 2018, Curtea Constituțională a reținut că „*scopul în care sunt utilizate activitățile întreprinse în domeniul securității naționale este diferit de cel al activității procesual penale. Primele se axează pe cunoașterea, prevenirea și înlăturarea amenințărilor interne sau externe cu scopul realizării securității naționale, iar celelalte au ca scop tragerea la răspundere penală a persoanelor care au săvârșit infracțiuni. Astfel, într-o interpretare sistematică și teleologică, rezultă că Legea nr. 51/1991 și Codul de procedură penală au finalități diferite, care se reflectă și în scopul pentru care este dispusă autorizarea unor activități specifice culegerii de informații care presupun restrângerea exercițiului unor drepturi sau libertăți fundamentale ale omului/măsura supravegherii tehnice.”*

Caracterul formal al verificărilor de legalitate efectuate de judecătorul de cameră preliminară rezultă și din faptul că este posibil ca acesta să nu aibă acces deplin la datele și informațiile pe care le-a avut la dispoziție judecătorul care a autorizat activitățile specifice culegerii de informații care presupun restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți fundamentale ale omului.

În acest context, verificarea realizată de judecătorul de cameră preliminară nu este una efectivă, cu atât mai mult în situația în care persoana vizată de măsură ar contesta în concret anumite aspecte ce ar trebui verificate.

În plus, este criticabilă și soluția avansată prin propunerea legislativă potrivit căreia un judecător de cameră preliminară de la o instanță ierarhic inferioară ar urma să verifice legalitatea înregistrărilor ce rezultă din activități specifice culegerii de informații și a procedeele probatorii prin care înregistrările au fost obținute.

În acest sens, în cuprinsul Deciziei CCR nr. 55/2020, la paragraful 54, Curtea a reținut că, *„în afara implicațiilor evidente ale finalităților diferite ale activităților întreprinse în domeniul securității naționale și ale activităților procesual penale, dacă judecătorul de cameră preliminară va adopta ca reper prevederile Legii nr. 51/1991 se ajunge în situația în care instanțe ierarhic inferioare celei care a emis mandatul au competența verificării elementelor ce țin de legalitatea mijlocului de probă. Curtea observă că, dacă în cazul supravegherii tehnice, dispusă potrivit Codului de procedură penală, legalitatea administrării probelor este realizată, în principiu, de o instanță egală în grad cu cea care a emis mandatul de supraveghere tehnică, în cazul mandatelor emise în temeiul Legii nr. 51/1991, analiza legalității acestora este realizată, de cele mai multe ori, de instanțe ierarhic inferioare celei care a emis mandatul (emiterea mandatului fiind realizată întotdeauna de Înalta Curte de Casație și Justiție). Or, consacrară Înaltei Curți de Casație și Justiție, prin Legea nr. 51/1991, ca instanță specializată în domeniul autorizării activității specifice culegerii de informații care presupun restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți fundamentale ale omului presupune și o anumită competență specializată a acesteia, strict determinată de lege.”*

Totodată, Curtea, prin Decizia nr. 302 din 4 mai 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 566 din 17 iulie 2017, a constatat că reglementarea competențelor organelor judiciare reprezintă un element esențial ce decurge din principiul legalității, principiu ce constituie o componentă a statului de drept. Aceasta, deoarece o regulă esențială a statului de drept este aceea că atribuțiile/competențele autorităților sunt definite prin lege. Principiul legalității presupune, în principal, că organele judiciare acționează în baza competenței pe care legiuitorul le-a conferit-o, iar, subsecvent, presupune că acestea trebuie să respecte atât dispozițiile de drept substanțial, cât și pe cele de drept procedural incidente. Pe de altă parte, în ceea ce privește legiuitorul, principiul legalității - componentă a statului de drept - îl obligă pe acesta să reglementeze în mod clar competența organelor judiciare. În acest sens, Curtea a statuat că legea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrariului (Decizia nr. 348 din 17 iunie 2014,

publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 529 din 16 iulie 2014, paragraful 17).

Potrivit propunerii legislative, legalitatea înregistrărilor rezultate din activitățile specifice culegerii de informații care presupun restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți fundamentale ale omului și a procedeele probatorii prin care înregistrările au fost obținute va putea fi verificată doar în procedura de cameră preliminară.

Prin urmare, în cadrul procesului penal, **posibilitatea contestării legalității înregistrărilor ce rezultă din astfel de activități o va avea doar inculpatul, în cadrul procedurii de cameră preliminară, după trimiterea în judecată, cu excluderea celorlalte persoane care nu au nicio calitate în dosarul penal sau au calitatea de suspect.**

De altfel, este posibil ca, în funcție de calitatea pe care o au în procesul penal, unele dintre persoanele vizate de înregistrările autorizate potrivit Legii nr. 51/1991, republicată, cu completările ulterioare, să nici nu aibă cunoștință despre efectuarea acestor activități specifice culegerii de informații.

În acest sens, menționăm că, astfel cum reiese din art. 21 alin. (2) din Legea nr. 51/1991, republicată, cu completările ulterioare, notificarea persoanei ale cărei drepturi sau libertăți au fost afectate prin activitățile autorizate potrivit acestei legi nu va avea loc dacă se dispune sesizarea organelor de urmărire penală, dispozițiile menționate prevăzând:

*„Art. 21 – (2) În cazul în care datele și informațiile rezultate din activitățile autorizate nu sunt suficiente pentru sesizarea organelor de urmărire penală și nici nu justifică desfășurarea în continuare de activități de informații cu privire la acea persoană, din dispoziția conducătorului organului de stat cu atribuții în domeniul securității naționale se dispune **notificarea persoanei ale cărei drepturi sau libertăți au fost afectate prin activitățile autorizate, cu privire la activitățile desfășurate față de aceasta și perioadele în care s-au desfășurat.**”*

Cât privește obligația de informare ce revine procurorului, prevăzută de art. 145 din Codul de procedură penală, trebuie reținut că aceasta îi vizează doar pe subiecții unor mandate de supraveghere tehnică dispuse potrivit acestui cod.

Or, într-o ipoteză care nu se va circumscrie situației reglementate de propunerea legislativă (spre exemplu, sunt sesizate organele de urmărire penală, care dispun o soluție de clasare, fără ca persoana vizată de înregistrările rezultate din activitățile autorizate potrivit Legii nr. 51/1991, republicată, cu completările ulterioare, să fi dobândit vreo calitate în cauză), este posibil ca persoana respectivă să nici nu afle că a fost subiectul unor astfel de activități și, pe cale de consecință, să nu se poată adresa instanței de judecată.

Sub acest aspect, în cazul măsurilor de supraveghere tehnică, dispozițiile art. 145 alin. (4) și (5) din Codul de procedură penală prevăd că *„(4) Procurorul poate să amâne motivat efectuarea informării sau a prezentării suporturilor pe care sunt stocate*

activitățile de supraveghere tehnică ori a proceselor-verbale de redare, dacă aceasta ar putea conduce la:

a) perturbarea sau periclitarea bunei desfășurări a urmăririi penale în cauză;

b) punerea în pericol a siguranței victimei, a martorilor sau a membrilor familiilor acestora;

c) dificultăți în supravegherea tehnică asupra altor persoane implicate în cauză.

(5) Amânarea prevăzută la alin. (4) se poate dispune cel mai târziu până la terminarea urmăririi penale sau până la clasarea cauzei.”

Din această perspectivă, sunt relevante considerentele reținute de Curtea Constituțională în Decizia nr. 244 din 6 aprilie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 529 din 6 iulie 2017, prin care s-a constatat că soluția legislativă cuprinsă în dispozițiile art. 145 din Codul de procedură penală, care nu permite contestarea legalității măsurii supravegherii tehnice de către persoana vizată de aceasta, care nu are calitatea de inculpat, este neconstituțională.

Din analiza dispozițiilor constituționale și convenționale și a jurisprudenței Curții Constituționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului, Curtea a concluzionat că, *„în materia măsurilor de supraveghere tehnică, ce constituie o ingerință în viața privată a persoanelor supuse acestor măsuri, trebuie să existe un control a posteriori încuviințării și punerii în executare a supravegherii tehnice. Astfel, persoana supusă măsurilor de supraveghere tehnică trebuie să poată exercita acest control în scopul verificării îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege pentru luarea măsurii, precum și a modalităților de punere în executare a mandatului de supraveghere tehnică, procedură reglementată de dispozițiile art. 142-144 din Codul de procedură penală. Din această perspectivă, controlul a posteriori în materie trebuie să se refere la analiza legalității măsurii supravegherii tehnice, indiferent dacă această verificare se realizează în cadrul procesului penal sau independent de acesta. (...) existența unui control a posteriori ce are în vedere aceste aspecte se constituie într-o garanție a dreptului la viață privată, care conturează și, în final, pe lângă celelalte elemente necesare și recunoscute la nivel constituțional și convențional, determină existența proporționalității între măsura dispusă și scopul urmărit de aceasta, precum și necesitatea acesteia într-o societate democratică”* (paragrafele 63 și 64).

Potrivit art. 22 din Legea nr. 51/1991, republicată, cu completările ulterioare, *„Orice persoană care se consideră vătămată în drepturile sau libertățile sale fundamentale ca urmare a activităților specifice culegerii de informații efectuate de organele de informații sau de cele cu atribuții în domeniul securității naționale se poate adresa, potrivit legii, comisiilor parlamentare sau organelor judiciare, astfel:*

a) comisiilor însărcinate să exercite control parlamentar, potrivit legilor de organizare și funcționare a organelor de informații sau a celor cu atribuții în domeniul securității naționale;

b) instanței de judecată, în condițiile Legii nr. 677/2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date, cu modificările și completările ulterioare;

c) instanțelor judecătorești, pentru repararea daunelor materiale și morale suferite, potrivit legii civile;

d) organelor judiciare, prin formularea de plângeri și căi de atac potrivit Codului de procedură penală;

e) altor comisii sau organe judiciare, potrivit procedurilor reglementate de legi speciale.”

După cum se constată, aceste dispoziții prevăd posibilitatea persoanei care se consideră vătămată în drepturile sau libertățile sale fundamentale ca urmare a activităților specifice culegerii de informații de a se adresa instanțelor judecătorești (*fără a distinge după cum au fost sesizate sau nu organele de urmărire penală*, potrivit art. 21 alin. 1 din Legea nr. 51/1991, republicată, cu completările ulterioare), pentru repararea daunelor materiale și morale suferite, potrivit legii civile, însă nu statuează în mod expres cu privire la posibilitatea unui control *a posteriori*, în sensul celor reținute de Curtea Constituțională.

Or, la paragraful 72 din decizia amintită, Curtea Constituțională a reținut că eficiența căii de atac exercitate împotriva măsurilor de supraveghere tehnică se analizează în funcție de posibilitatea petentului de a solicita, pe de o parte, declararea interceptării ca nelegală, iar, pe de altă parte, acordarea de despăgubiri pentru ingerința suferită.

Observațiile mai sus prezentate sunt aplicabile și în ipoteza în care sunt autorizate activități specifice culegerii de informații care presupun restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți fundamentale ale omului din care rezultă înregistrări, dar ulterior *nu sunt sesizate organele de urmărire penală*.

Astfel, potrivit art. 21 alin. (2) din Legea nr. 51/1991, republicată, cu completările ulterioare, în ipoteza în care datele și informațiile rezultate din activitățile autorizate nu sunt suficiente pentru sesizarea organelor de urmărire penală și nici nu justifică desfășurarea în continuare de activități de informații cu privire la acea persoană, legea prevede **notificarea persoanei** ale cărei drepturi sau libertăți au fost afectate prin activitățile autorizate, cu privire la activitățile desfășurate față de aceasta și perioadele în care s-au desfășurat.

În conformitate cu alin. (3) al aceluiași articol, această notificare nu se va face dacă:

a) ar putea conduce la periclitarea îndeplinirii atribuțiilor de serviciu ale organelor de stat cu atribuții în domeniul securității naționale, prin dezvăluirea unor surse ale acestora, inclusiv ale serviciilor de securitate și informații ale altor state;

b) ar putea afecta apărarea securității naționale;

c) ar putea aduce atingere drepturilor și libertăților unor terțe persoane;

d) ar putea duce la deconspirarea metodelor și mijloacelor, inclusiv a tehnicilor speciale de investigare concrete, utilizate în cazul respectiv de organele de stat cu atribuții în domeniul securității naționale.

După cum s-a arătat mai sus, în conformitate cu dispozițiile art. 22 din Legea nr. 51/1991, republicată, cu completările ulterioare, orice persoană care se consideră vătămată în drepturile sau libertățile sale fundamentale ca urmare a activităților specifice culegerii de informații efectuate de organele de informații sau de cele cu atribuții în domeniul securității naționale se poate adresa, potrivit legii, organelor judiciare, după distincțiile acolo menționate, fără, însă, a fi prevăzută expres posibilitatea unui control *a posteriori*, în sensul celor reținute de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 244/2017.

Prin prisma celor anterior menționate, propunerea legislativă nu oferă un cadru clar, coerent și previzibil aplicabil în cazul contestării legalității mijloacelor de probă obținute potrivit Legii nr. 51/1991. Or, lipsa de claritate și previzibilitate a procedurii contestării legalității administrării probelor determină lipsa de eficiență a acesteia, cu consecințe în planul respectării accesului liber la justiție și dreptului la un proces echitabil.

În acest sens relevante sunt și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și cea a Curții de Justiție a Uniunii Europene.

Astfel, în ceea ce privește materia interceptărilor, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în Decizia de admisibilitate din 29 iunie 2006, pronunțată în *Cauza Weber și Saravia împotriva Germaniei*, paragrafele 93 - 95, a subliniat cerința legală a previzibilității legii în acest domeniu, statuând că reglementarea unor măsuri speciale secrete de urmărire, cum ar fi interceptarea comunicărilor, trebuie să se realizeze în mod esențial prin norme clare, detaliate, din moment ce tehnologia disponibilă pentru efectuarea lor devine constant din ce în ce mai sofisticată. Legislația internă trebuie să fie suficient de clară în terminologia sa pentru a oferi cetățenilor indicii adecvate cu privire la împrejurările și condițiile în care autoritățile publice sunt împuternicite să recurgă la oricare din aceste măsuri. În jurisprudența sa cu privire la măsurile secrete de urmărire, Curtea a dezvoltat garanțiile minime care ar trebui să fie prevăzute în legislația statului, pentru evitarea abuzurilor de putere: natura infracțiunilor care determină necesitatea de interceptare; stabilirea categoriilor de persoane pasibile de înregistrarea convorbirilor telefonice; o limitare a duratei de înregistrare a convorbirilor telefonice; procedura obligatorie pentru examinarea, utilizarea și stocarea datelor obținute; măsurile de precauție care trebuie luate în cazul informării altor părți; împrejurările în care înregistrările pot sau urmează să fie șterse ori distruse.

De asemenea, prin Hotărârea din 28 iunie 2007 pronunțată în *Cauza Association for European Integration and Human Rights și Ekimdzhiev împotriva Bulgariei*, paragrafele 84 - 89, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut cu privire la conceptul de „securitate națională” că, dincolo de înțelesul său obișnuit, trebuie să ofere garanții

substanțiale împotriva supravegherii arbitrare și discriminatorii. De asemenea, Curtea a constatat că trebuie să examineze și dacă astfel de garanții există pe parcursul celei de-a doua etape, când supravegherea este realizată efectiv sau a fost deja încheiată. Cu privire la acest aspect a fost reținut că nu este prevăzută nicio verificare a implementării măsurilor de supraveghere tehnică secretă de către un organism sau o entitate oficială, externă serviciilor care desfășoară măsurile de supraveghere, sau cel puțin căreia să îi fie impusă îndeplinirea unor condiții care să îi asigure independența și conformitatea cu principiile statului de drept, dar că nicio altă instituție, în afara celor care dispun măsurile speciale de supraveghere, nu poate să verifice dacă măsurile luate îndeplinesc condițiile prevăzute în mandatul de supraveghere sau dacă datele originale sunt reproduse cu exactitate în documentele scrise. De asemenea, a fost menționată aparenta lipsă a unor dispoziții legale care să prevadă cu suficient grad de precizie maniera în care datele sunt obținute prin supravegherea tehnică, procedura pentru protejarea integrității și confidențialității acestora și procedura pentru distrugerea lor. Mai mult, a fost reținut faptul că controlul activității de supraveghere tehnică îi revine în mod exclusiv Ministrului Afacerilor Interne, iar dacă datele obținute depășesc scopul în care a fost aplicată măsura supravegherii tehnice, doar Ministrul Afacerilor Interne poate decide, în mod discreționar și fără un control independent, ce trebuie făcut cu aceste date. S-a arătat că, spre deosebire de procedura existentă în Bulgaria, legea germană, modificată ca urmare a unei decizii a Curții Constituționale a Germaniei, obligă la transmiterea înregistrărilor în condiții foarte stricte și încredințează responsabilitatea verificării îndeplinirii condițiilor legale unui oficial care are dreptul să exercite funcții judiciare.

Mai mult, trebuie reținută și hotărârea recentă a Curții de Justiție a Uniunii Europene din data de 6 octombrie 2020, în Cauza C-623/17, având ca obiect o trimitere preliminară vizând prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice, în contextul Directivei 2002/58/CE, prin raportare la Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și Tratatul Uniunii Europene.

Cererea de decizie preliminară a fost formulată în legătură cu legalitatea unei reglementări care autorizează achiziția și utilizarea de către agențiile de securitate și de informații a datelor referitoare la comunicații colectate în masă (*bulk communications data*).

Curtea a reținut că *„pentru a respecta cerința proporționalității, o reglementare trebuie să prevadă norme clare și precise care să reglementeze conținutul și aplicarea măsurii respective și să impună o serie de cerințe minime astfel încât persoanele ale căror date cu caracter personal sunt vizate să dispună de garanții suficiente care să permită protejarea în mod eficient a acestor date împotriva riscurilor de abuz. Această reglementare trebuie să fie obligatorie din punct de vedere juridic în dreptul intern și în special să indice în ce împrejurări și în ce condiții o măsură care prevede prelucrarea unor asemenea date poate fi luată, garantând în acest mod că o ingerință este limitată la*

strictul necesar. Necesitatea de a dispune de astfel de garanții este cu atât mai importantă atunci când datele cu caracter personal sunt supuse unei prelucrări automatizate, în special în cazul în care există un risc important privind un acces ilicit la aceste date. Aceste considerații sunt aplicabile în special atunci când în discuție este protecția categoriei speciale de date cu caracter personal pe care o reprezintă datele sensibile [a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 aprilie 2014, Digital Rights Ireland și alții, C-293/12 și C-594/12, EU:C:2014:238, punctele 54 și 55, Hotărârea din 21 decembrie 2016, Tele2, C-203/15 și C-698/15, EU:C:2016:970, punctul 117, precum și Avizul 1/15 (Acordul PNR UE - Canada) din 26 iulie 2017, EU:C:2017:592, punctul 141]”.

De asemenea, Curtea a arătat că „în ceea ce privește accesul unei autorități la date cu caracter personal, o reglementare nu se poate limita la a impune ca accesul autorităților la date să corespundă finalității urmărite de această reglementare, ci trebuie să prevadă și condițiile materiale și procedurale care guvernează această utilizare [a se vedea prin analogie Avizul 1/15 (Acordul PNR UE-Canada) din 26 iulie 2017, EU:C:2017:592, punctul 192 și jurisprudența citată].”

Prin prisma considerentelor arătate, Plenul a apreciat că propunerea legislativă transmisă de Camera Deputaților nu corespunde exigențelor rezultate din jurisprudența instanței de contencios constituțional, dar și din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Uniunii Europene.

Dat fiind faptul că, potrivit dreptului comun, probele se administrează în cadrul procesului penal și reținând situația de excepție pe care o avansează propunerea legislativă, legiutorul ar trebui să fie preocupat de asigurarea tuturor garanțiilor pentru respectarea dreptului la un proces echitabil, care impune, indiscutabil, ca verificarea legalității mijloacelor de probă și a procedurilor probatorii să fie una efectivă și să asigure respectarea drepturilor procedurale ale tuturor persoanelor implicate.

Or, din această perspectivă, procedura prevăzută în propunerea legislativă, apare ca una formală, care nu corespunde imperativului semnalat.

Cu deosebită considerație,

Judecător **NICOLETA MARGARETA ȚÎNȚ**
Președintele **Consiliului Superior al Magistraturii**

